music emotion
6-2006
juni
NL € 4,95
BE € 5,45

HET MAGAZINE MET 'MEER'

music emotion®

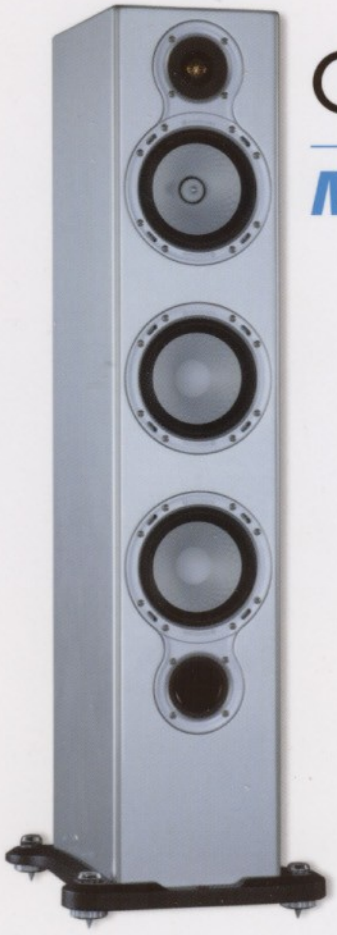

GS60

Monitor Audio

ML 2 & L2 Reference

Lamm

DV66HD

NAD

EN VERDER:
TANNOY GLENAIR
VIOLA AUDIO LABS
METRONOME TECHNOLOGIES
INTERVIEW GABI & EDWIN VAN DER KLEY
PIONEER
VADERDAG ACCESSOIRES

06>
8 710966 000991

Stille Verleiders

Noem het een beroepsdeformatie maar ook wanneer het om audio gaat blijf ik geïnteresseerd in de man, of in enkele gevallen de vrouw, die tekent voor een ontwerp. Wat me dan opvalt is enerzijds hoe divers die voorgeschiedenissen zijn, en anderzijds hoe vaak, geheel tegen mijn verwachting in, in het curriculum vitae van een top ontwerper juist een technische opleiding ontbreekt. Zelden kom ik iemand tegen die zich op universitair niveau in elektronica verdiept heeft, in diezelfde periode in een symfonie orkest percussie gespeeld heeft en vervolgens als ingenieur zowel voor militaire- en ruimtevaartprogramma's als voor een producent van consumenten elektronica gewerkt heeft. De hier geschetste combinatie hoort bij Viktor Lamm, die in 1987 met deze, in mijn ogen voor een ontwerper ultieme, bagage vanuit de Sovjetunie naar de Verenigde Staten emigreerde om in Brooklyn New York onder de vlag van Lamm Industries Inc. zijn eigen lijn van versterkers te realiseren.

Soms vraag ik me wel eens af wat me bezielde toen ik besloot om van de grote zolder in mijn woning een luisterruimte te maken. Want ook voor deze recensie moeten er weer vier zware apparaten over de trappen omhoog gesjouwd worden. Gelukkig zijn beide heren van importeur O.L.S. bereid om een handje te helpen. Eerst worden de metalen gevaarten stuk voor stuk uit de zware houten transportkisten getild waarna ze met vereende krachten op de plaats van bestemming gedeponeerd worden. Eenmaal alleen neem ik eerst de tijd om de tezamen enkele tienduizenden euro's kostende apparaten eens goed te bekijken. Bij dit soort bedragen verwacht ik dikke fronten, prachtig vormgegeven kasten en knoppen, dure materialen en een perfecte afwerking. Wat ik zie is een gedateerd industrieel ontwerp, met de bekende toggle switches, knoppen die de naam CAT bij me oproepen en handles die enigszins lijken op de oude varianten van Audio Research. De bouwkwaliteit is geweldig. Dikke fronten waarvan aan de randen te zien is dat ze gezaagd zijn. Voor de kasten dikke stalen platen waar de koppen van de schroeven bovenop liggen. De boodschap is duidelijk; het gaat om de muziek. Geld is geïnvesteerd op de plekken waar dat noodzakelijk is, aan franje wordt niets uitgegeven. NEXT

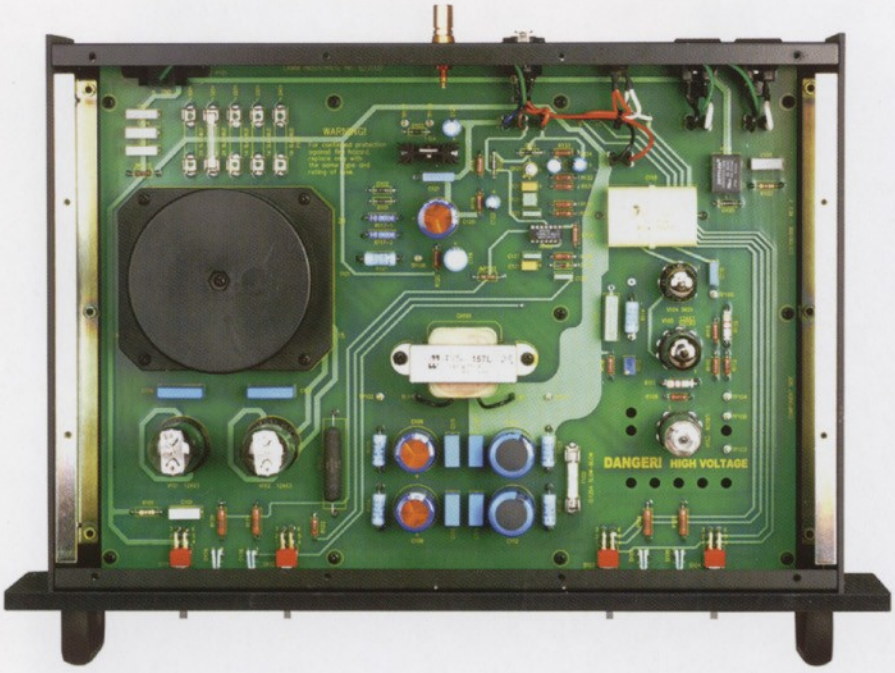

zen (1 x ECC83, 1 x 6C19P, 1 x 5651 A, 2 x 12AX3) gebruik makende powersupply. Op deze met netfilter uitgeruste voeding aan de voorkant opnieuw vier tuimelschakelaars; 1 voor power / off en drie voor de remote kabels wanneer de L2 Reference gebruikt wordt in combinatie met Lamm ML 1 of 2 eindversterkers. Over de ML2 monoblokken zal ik verder niet uitweiden omdat Menno van der Veen daar uitgebreid aandacht aan besteedt.

Aansluiten & Luisteren

De set wordt volledig bekabeld met Siltech Classic. Tijdens het aansluiten word ik geconfronteerd met een probleem. De monoblokken zijn volledig synoniem aan elkaar en niet, zoals ik had gehoopt, uitgevoerd in spiegelbeeld. Ik

L2 Reference & ML2

Twee van de houten kisten bevatten de 7 kilo wegende voorversterker en de bijbehorende 8,63 kilo wegende powersupply. Eén blik op het front van de voorversterker en het is duidelijk dat het hier om een serieus ontwerp gaat. Dubbel mono gebalanceerd opgebouwd (klasse A). In het midden twee volumeknoppen; prachtige stepped attenuators van TKD. Links en rechts daarvan vier switches. Drie per kanaal om te kiezen tussen respectievelijk direct / lijn, lijn 1 / lijn 2 en tape / source. Links nog een extra switch mute / operate en rechts nog een phase 0 / 180. Het zal niemand verbazen dat met een dergelijke opbouw bewust afgezien is van een afstandsbediening. Hoewel Lamm een typisch buizenmerk is, is er in de voorversterker geen buis te vinden. Wel de nodige hoogwaardige onderdelen van Dale, Electrocube, Roederstein en Cornell-Dubilier. Aan de achterkant drie single ended inputs en zowel een single ended als een balanced output. Verder tape rec / play aansluitingen en een multipin XLR aansluiting voor het powercord dat de transistor voorversterker verbindt met zijn van buibegrijp de overweging - bij identieke blokken kunnen dezelfde onderdelen (topplaat, zijkant etc.) gebruikt worden – maar hierdoor moet ik aan één kant een langere interlink gebruiken. Omdat ik die niet heb ben ik genoodzaakt de eindver-

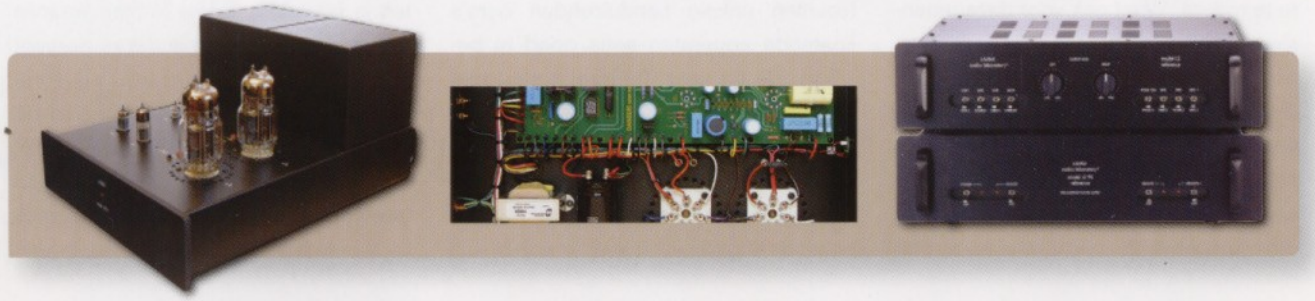

sterker te draaien zodat zijn transformatorbehuizingen mij het zicht op de lampen - een deel van het genoegen bij het beluisteren van buizenapparatuur - ontneemt. Voordat ik vervolgens ook maar één noot gehoord heb leg ik mijn oor, nadat de versterkers conform de aanbeveling in de handleiding al vijftig minuten aangestaan hebben, als eerste tegen de tweeter van een MC Systems M3. Geen brom of ruis. Dan kruip ik op mijn knieën naar een eindversterker en leg mijn oorschelp tegen een transformatorbehuizing. Geen brom of vibratie. Zo hoort het. Het enige wat ik op deze hoogte voel is de warmte van de buizen. Elk type creëert zijn eigen feeërieke schijnsel waarbij ik op slag verliefd raak op de kleine 5651A met zijn oranje vlek ter grootte van de diameter van de buis. Prachtig.

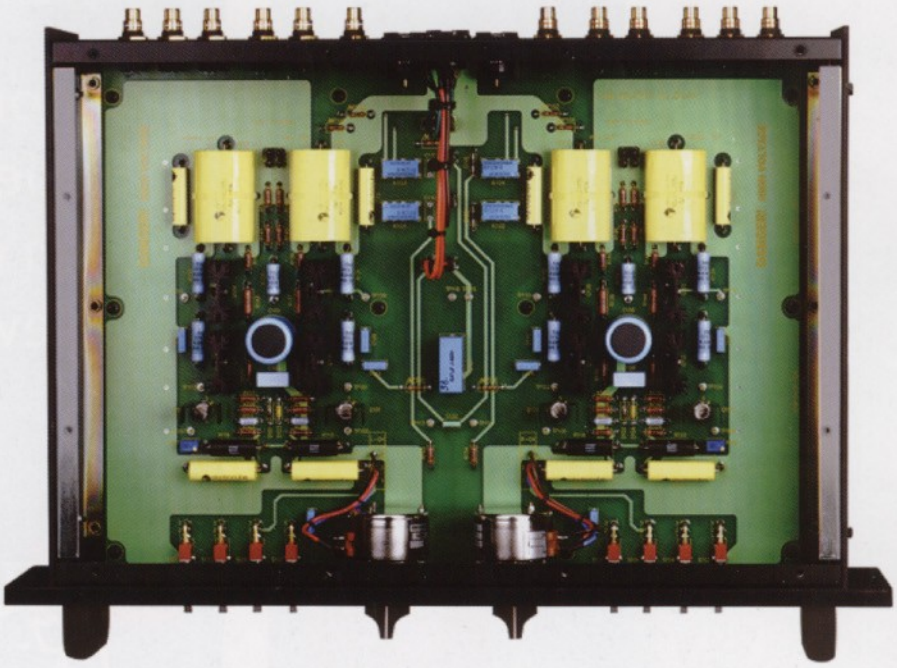

Hoe omschrijf ik de ultieme verleidingskunsten van deze Amerikaanse Russen? De CEC / Northstar Design cd combinatie laat de meest recente Charles Lloyd cd 'Sangam' (op het ECM label) door de ruimte klinken. Natuurgetrouwe klanken van tabla, percussie en blaasinstrumenten. Ook de Marantz sacd-speler laat de kracht van sacd via de Lamm's middels de Pentatone sacd 'Sonatas en partitas van J.S.Bach' in de uitvoering van Julia Fischer prachtig tot zijn recht komen. Echt feest wordt het wanneer het Clearaudio Discovery element de eerste klanken aan de Sara K. LP 'Water Falls' onttrekt. Ik luister kant één volledig af, iets wat ik eigenlijk zelden doe. Dan volgt de Classic re-issue van Duke Ellington's samenwerking met Johnny Hodges 'Side by Side' en opnieuw glijdt de naald door tot aan de uitloopgroef. Holly Cole's 'Don't Smoke In Bed' laat hetzelfde patroon zien en zorgt dat de vinyl temperatuur hoog blijft. Net als die van de luisterruimte overigens; de blokken doen zich duidelijk gelden in dit eerste zomerse weekend van 2006. Iedereen zit aan het strand of op een terras terwijl ik in korte broek en hemdsmouwen naar muziek luister. Muziek? Nee, het is meer dan dat. Deze versterkers behoren bij het selecte groepje van apparaten dat een klankbeeld presenteert waarbij onmiddellijk duidelijk is dat het hier om iets speciaals gaat. De luistersessie krijgt een meerwaarde doordat die twee grijze componenten die tezamen de voorversterking verzorgen, en die twee enorme gloeiende mastodonten die de eindversterking voor hun rekening nemen, ondanks hun onomstotelijke fysieke presentie, op geen enkele andere wijze hun aanwezigheid doen gelden. Dit is zo'n 'nauwelijks in woorden te vangen' ervaring die je slechts bij een handjevol componenten tegenkomt en die sterker wordt naarmate de luistertijd verstrijkt. Niet alleen de muziek of de interpretatie maar ook de intentie en emotie van de uitvoerende(n) komt volluit binnen. Het gaat niet meer om parameters als dynamiek of grootte van het beeld (mijn eigen DK Design VS-1 Reference mk III presteert op beide gebieden meer) lucht om stemmen en instrumenten (Lamm presenteert alle onderdelen van het beeld los van elkaar zonder dat daardoor de samenhang of de boodschap in de muziek verdwijnt) detaillering (zonder dit kunstmatig te benadrukken laat Lamm iedere nuance horen) snelheid (het duurt even voordat ik me als luisteraar realiseer hoe snel de versterkers zijn doordat het niet als zodanig onder mijn neus gewreven wordt en ik het te druk heb met het genieten van de muziek) ruimtelijkheid (dit is evenmin een aandachtspunt dat er uitgelicht wordt) of welke andere audiofiele punaisepoetserij dan ook. Muziek weet, via mijn oren, feilloos de weg naar mijn hart te vinden en laat me plaat na plaat genieten.

Conclusie

Dit is geen versterkerset voor de audiofiel die immer op zoek is naar verbetering van de alom bekende parameters. Hij is ontworpen om op geraffineerde, niets verhullende wijze de nietsvermoedende muziekgenieter geleidelijk aan zich te binden en deze nooit meer los te laten. Met de Lamm combinatie krijgt hij iedere luistersessie opnieuw iets voorgeschoteld waartegen hij machteloos staat; de verwevenheid van een muziekstuk en de interpretatie van dat moment, compleet met de daarin doorklinkende bezieling. Als zodanig zijn de Lamm's ernstig verslavend en ik vrees dan ook de dag waarop de importeur ze terug zal komen claimen. Tot die tijd trek ik me terug in mijn luisterruimte waar ik mij, zo mak als een lammetje, keer op keer over zal geven aan het genot waar deze stille verleiders me in onderdompelen.

O.L.S. AUDIOTECHNOLOGY
TEL: 076-5715010, WWW.KHARMA.COM

END